

O MLUVÍCÍM PTÁKU, ŽIVÉ VODĚ A TŘECH ZLATÝCH JABLONÍCH

V JEDNOM MĚSTĚ BYL MLADÝ, SVOBODNÝ KRÁL. Jedenkráte večer chodí po zahradě a přijde až k zahradníkovu domku. Již z daleka slyší nesmírný chechtot a hovor z otevřeného okna. Tiše se přikrade pod okno a poslouchá.

„Když jsme již v takovém bláznovském hovoru,“ ozval se hlásek ženský, „tak si ještě povězme, co by si každá z nás přála. Nejdřív ty, Marketko, jakožto nejstarší, pověz, co bys chtěla?“

„Já?“ odpověděla Marketka, „já bych si přála, aby si mne vzal královský kuchař. Ráda dobré jím a to bych měla každý den něco s královského stolu.“

„I jaks chytrá. A co bys ty sobě přála, Terezko?“

„Já bych si přála, aby si mne vzal královský cukrář, protože ráda sladké věci mlsám.“

„Ó vy labužné jazýčky,“ zvolal první hlásek, a nato se daly všechny tři do smíchu.

„Ale když jsme my tobě řekly, Johanko, co bychom si přály, pověz i ty nám, co ráčíš,“ ozvala se Marketka.

„Hned se to dovíte. Já bych si přála samého krále. Měla bych pěkné šaty, dobré jídla i sladké cukrovinky.“

„Teď my se tobě vysmějeme za tvou chytrost; nám se může spíše cukrář i kuchař dostat než tobě král.“

Nato bylo smíchu dost a dost. Král se pod oknem také zasmál a po chvílce odešel. Přijda domů, ptal se komorníka, co za ženské v zahradníkově domku bydlí, a komorník řekl, že jsou to zahradníkovy tři dcery: Marketka, Terezka a Johanka. I poručil král, aby komorník druhý den ráno pro ně šel a ke králi je přivedl.

Holky leknutím celé zbledly, když přišel druhý den ráno komorník s vyřízenou, aby šly ku králi.

„Co jste vyvedly, vy nešťastnice?“ ptal se jich otec. „Jestli přijdu skrze vás do nějaké hanby, půjdete mi všechny tři s očí, to vám povídám.“

„Nedělejte si, tatínku, žádných vrtochů,“ odpověděla Johanka, nejhezčí, nejlepší a také nejsmělejší ze všech. „My nic neudělaly. Král si nejspíše zamlouval, abychom my teď věnce a kytky do jeho pokojů vázaly a ne vy. To to bude, nic jiného.“

Nato se děvčata slušně přistrojily a šly s komorníkem ku králi. Král se procházel po pokoji. „No vedeš ty tři nevěsty?“ pravil, když komorník s nimi vešel. „Která tedy z vás třech jmenuje se Marketka?“ ptal se, když děvčata poklonu složily, a jeho oko poletovalo s jedné na druhou.

„Já,“ ozvala se Marketka a sklopila oči.

„Tys tedy sobě včera večír mého kuchaře přála?“

Tu zůstaly holky, jak by je šarlatem pokrýl, neboť věděly hned, kam král bije. Nejvíce však ze všech zapýřila se Johanka.

„Nemusíš se červenat, což je z toho? Když bys kuchaře ráda, máš ho mít.“ Při těch slovech otevřel dvěře u vedlejšího pokoje a kuchař vešel.

„Ach odpusťte, milostivý králi!“ prosila Marketka a klekla na zem, „to byla jen tak bláznová řeč.“

„Nu, teď se ti to vyjevilo. Což nechceš tvého ženicha?“

„Inu, když to musí být, proč bych nechtěla,“ odpověděla Marketka, když viděla, že král nežertuje.

„Jednu jsem odbyl; kterápak z vás dvou chtěla být cukrářkou?“ ptal se král zase druhých.

„Já,“ šeptala Terezka, vidouc, že zapírání nic platno není.

Zase otevřel král dvěře, vyvedl druhého ženicha a dal ho Terezce, která se nehněvala.

„A tys chtěla mne?“ ptal se Johanky a pozdvihl jí ku-

latou bradičku. „Tak se na mne podívej, zdali se ti budu líbit?“

„Netrestejte mne za to, nejmilostivější králi!“ prosila Johanka, a kleknouc pozdvihla uslzené oči ku králi. „Byla to řeč do větru. Kdož se nadál, že posloucháte.“

„Jsem rád, že jsem poslouchal; neboť jsem po půl světě nevěstu hledal, nemysle, že bych ji tak blízko najítí mohl. Náhoda mne k tomu přivedla. Nuže, milá Johanko, chceš být mou královnou?“

Ještě jednou se Johanka králi do očí podívala, a znamenajíc, že to opravdu myslí, usmála se a řekla: „Ano!“

Nyní měla každá, co si přála. Ale od té chvíle, co král Johanku svou nevěstou nazval, uhnízdila se v srdcích sester zášť proti ní; neboť jí štěstí záviděly. Za několik dní byla králova svatba a Johanka zahradníkovice stala se královnou. Zůstala však tak dobrá a vlídná ke každému jako dříve, a tím více ji král i lid miloval. Jen dvě duše byly, které neustále na to myslely, jak by ji se světa zhladit mohly, a to byly její vlastní sestry. O tom neměla ale mladá královna žádného zdání a chovala se k sestrám jako doma.

Časem roznesla se po zemi zpráva, že se cítí mladá královna býti matkou. Každý se z toho radoval, ale nejvíce ovšem král, který se té chvíle již ani dočkati nemohl. I sestry očekávaly ten den s nedočkavostí, ale z jiných příčin. Pod záminkou, jako by se bály, aby se královně nic zlého nepříhodilo, hlídaly ji neustále, ani chvíli ji nepouštějíce. Konečně královně Pánbůh pomohl a ona porodila roztomilého synáčka. Žádný jiný u ní nebyl než sestry; ale ty měly již všechno přistrojeno; jak se dítě narodilo, daly je do vysmoleného koše a pustily po řece. Královně ale podstrčily štěně.

Jaké bylo leknutí královo, když mu to uděšené ženy vypravovaly! Než on miloval ženu svou nade všecko, miloval ji náruživě, a proto ukryl smutek do hlubin srdce

svého a pospíšíl k ní, aby ji potěšil. A Johanka měla potěchy zapotřebí. Co se o svém nešťastném porodu dověděla, nemohli ji ani k sobě přivést, strachem a bolestí padala z jedné mdloby do druhé. Teprv když k ní manžel přišel a ji těšil, poněkud se upokojila. To však sestry nechtěly. Ony myslily, že ji dá král hned zabít.

Královna byla zase zdráva, ale od té doby neviděl ji nikdo veselou.

Musíme se podívat, co se s tím nemluvnětem na řece stalo. V sousedství krále byl bohatý kníže; neměl ženy ani dětí, ale měl všeho dost. Nejmilejší byl mu lov a zahrada. Nebyl-li v lese, byl v zahradě, kterouž měl zřízenou jako jediný ráj. Jednoho dne se prochází po té zahradě a přijde až ke břehu řeky. Tu vidí zdálí něco po vodě se houpat, čeká, až se to přihoupá, a potom to vytáhne. Byl to koš a v něm novorozené dítě. S outrpností vzal je kníže a vlastní rukou do svého zámku donesl. I svolal hned ženy a dal rozkaz, aby o děťátko všecku péči měly. Kníže byl pán velmi šlechetný a dobrý, se žádným nic neměl, a vždy jen o samotě leta trávil. Jeho služebníci měli zlaté časy, ale oni by byli duši za pána dali, jak ho milovali. Když jim dítě odevzdal, sběhly se ženy dohromady, ta je vzala k prsu, ta vzala plátno, stříhala pleny, ta šila, ona chystala lůžko; než minulo několik hodin, bylo děťátko přistrojeno jako jezulátko. Kníže měl z něho radost, jako by jeho vlastní bylo, a dal mu říkat Jaromír. Dověděl se za nějaký čas, co se v královském městě přihodilo, ale po dlouhém rozmýšlení umínil si, že nevrátí dítě nazpátek, nýbrž že je vychová, jak se na prince sluší a patří, a teprv až bude v letech, že mu poví čím je a rodičům ho navrátí.

„Beztoho,“ myslil u sebe, „že to je spiknutí nepřátelské proti králi, a kdybych mu dítě vrátil, oni by se o ně tak dlouho pokoušeli, až by je se světa zhladili. Nechám si je zde a udělám z něho řádného muže.“ A tak to také udělal.

Zapověděl všem služebníkům pod ztrátou služby, aby se žádný o dítěti nezmiňoval. Služebníci byli pánu poslušni, a kdyby je byl krájel, nebyl by ze žádného slova dostal.

Po nějakém čase cítila se královna opět matkou! S nesmírným strachem očekávala tenkrát osudnou hodinu. Sestry měly zase koš uchystaný! Ani minutu ji neopustily, a jakmile syna porodila, položily ho do koše, pustily po vodě a místo něho podhodily štěně. Když to králi povídaly, byl jako blázen a srdce mu bolestí div nepuklo. Ale i tenkrát ženu těšil a hoře před ní skrýval. Opět se to sestrám nepodařilo, jak chtěly!

Každý člověk má více nepřátel než přátel, a obzvláště ten, komu štěstí přeje. Měli sice lidé Johanku rádi, ale přece jich byl větší počet, kteří jí štěstí záviděli anebo ji docela ani neznali; a z většího dílu to bylo její vlastní pohlaví. Když se roznesla zpráva o jejím neštěstí, mnohý tomu nevěřil a řekl, že v tom něco jinšího vězí, někteří zase říkali, že je to trest Boží, a tak si to každý jináče vykládal.

Malý synáček ve vysmoleném koši plaval zase po vodě až ku břehu zahrady, když tam, řízením Božím veden, kníže právě přišel. Sotva koš spatřil, s větší ochotností než po prvé jej vytáhl, neboť se domníval, co v něm asi skryto jest. Honem vzal zkřehlé dítě a odnesl je domů. Ženám, které měly na opatrování Jaromírka, odevzdal nyní i Jaroslávka.

Po třetí byla královna matkou! Sestry se od ní ani nehnuły a královna tomu byla povděčna, protože se k ní oulisně chovaly a ji těšily. „Lépe, když ony u mne budou, než cizí,“ myslila si královna. Nevědělať ubohá, jak trpký kalich jí ty vlastní sestry připravily. Došel čas a královna porodila dceru. Ale v okamžení byla pryč a místo ní leželo štěně v plenkách. Sestry rychle ji opustily a s ošklivostí to králi vypravovaly, pobízejíce ho a přemlouvajíce, aby dal tu čarodějnici od sebe, by mu déle královské lože nehano-

bila. Přišli i druzí dvořenínové a domlouvali králi, aby nezarmucoval celou zem a dal ženu od sebe.

Nevyhasla posud v králově srdci láska k Johance, ale slyše na své uši, jak královnu proklínají, musel k rozvedení svolit. Poručil tedy, aby vystavěli u lesa žalář a tam královnu zavřeli, jižto více ani vidět nechtěl. Sestry dělaly, jako by jim to bylo bůhvíjak líto, a prosily krále, aby jim dovolil, Johanku do žaláře dovést a tam ji obsluhovat, což král milerád učinil, v domnění, že bude v nejlepších rukou. Když byl žalář hotov, odvezly ji tam a daly ji zazdít. Darma prosila, darma naříkala, sestry zůstaly jako z kamene a nešly dříve od žaláře, dokavad neumlkнул hlas Johančin. O tom však král nic nevěděl, neboť zakázal přísně, aby se nikdo neopovážil o Johance slova promluvíti. Sestry vládly v domě jako dříve a chránily se, švagra na nebožku upamatovati. Otec umřel lítostí hned po prvním nešťastném porodu dceřině, a tak si nevzpomněl žádný na nevinnou Johanku, leč nešťastný její manžel, který na ni zapomenouti nemohl.

Necháme je teď a půjdeme k nebohým sirotkům. Jako první chlapce, ulovil kníže i děvčátko a dal mu říkat Růženka. Byly to rozmilé děti a kníže s nimi užil tisícerych radostí. Nebyl by je za celý svět od sebe dal, obzvláště když se dověděl, co se v královském městě událo. Děti se nemohly lépe míti než u něho. Dokavad byly malé, měly obsluhy se všech stran, a když byly větší, obíral se s nimi kníže sám, bral je do zahrady, do lesů a všemu je učil, čeho jim, co budoucím králům, potřebí bylo. Jako každé zrno v úrodnou zem vsazené ujme se a užitek přináší, tak padaly blahodějná slova do kypré půdy dětinského srdce, by se v něm ujaly a později svou úrodou národ blažily.

Když byla Růženka starší, stala se též účastnou jich vyučování; potom také s nimi v zahradě kopala, sázela květiny a štěpovala stromy. Než když se učili bratři střílet,

jezdit, šermovat, aneb šli s otcem na lov, sedávala Růženka u své chovačky, učila se příst aneb jiným ženským pracem. Umínil si kníže, až budou bratři ještě starší, že je pošle do světa na zkušenou a teprv, až se vrátí, že jim poví, kdo jich otec, a že je k němu dovede.

Staré přísloví: „Člověk míní, Pánbůh mění!“ Co si kníže umínil, toho se synové nedočkali. Jedenkrát přišel s nimi z lovu domů, a sotva dosedl, ranila ho mrtvice. Tu bylo nářku, tu bylo pláče bez přestání. Ubozí mysleli, že jsou nyní docela opuštěni, a nemohli ztrátu tak dobrého otce oželeť. V domě nebylo již mnoho starých služebníků a z těch nebyl by žádný pro všecko na světě dětem řekl, že to nebyl jich otec, jelikož žádný z nich nevěděl, čím vlastně jsou, a každý jim za jich dobrotu, laskavost a přívětivost knížecí dědictví přál.

Tak se těšily nyní děti mezi sebou! Ale nebyly to již děti. Jaromír byl osmnáct, Jaroslav sedmnáct a Růženka šestnácte let. To byli mládenci, jako jaré doube, a to byla panna, jako rozkvetající poupě. Oni ji svými větvemi chránili, ona je svou vůní blažila. Jaromír a Jaroslav Růženku na rukou nosili a Růženka bratrům pomyšlení udělala. Běda tomu, kdo by byl Růžence slovem ublížil. Lásce a svornosti je otec naučil. „Srovnávejte se, milujte se, pomáhejte jeden druhému a nikdy nepadnete!“ Tak jim říkával a dával všelijaké příklady, jak mnoho zlého nesvornost v národu i v rodinách působí. A jeho naučení bylo plamenným písmem v srdce jejich vryto.

Za nějaký čas po otcově smrti vyšli si oba bratři do lesa na lov a přikázali služebníkům, aby žádného do zámku nepouštěli, dokud by se nevrátili. Sotva bratři paty vytáhli, přišla k vratům stará babička a prosila o almužnu. Služebníci jí něco dali a poslali ji pryč; ale ona prosila, aby ji pustili k slečně, že si vyprosí něco starého na sebe. Sloužící mysleli, že ta baba slečně neuškodí, a pustili ji do zámku.

Růženka se toulala po zahradě a žebračka stála u zahradních dveří a čekala, až slečna vyjde. Po chvílce přiběhla Růženka, a když žebračku viděla, hned ji vzala za ruku a s outrpností ji vedla do zahrady, posadila ji na sedátko a dala chutného ovoce, jež byla dříve natrhala. „Tak, tak, matko, pohovte si a najezte se, budete umdlena; až si odpočinete, vyhledám vám nějaký šat.“

„Ach, milostivá kněžno! jak jste vy předobrá, že mne, chudou žebračku, tak opatrujete. Bůh vám to stokrát zaplat!“

„Mám dost radosti, že vám to tak chutná. Proč bychom neposkytli potřebnému, vždyť nám Bůh nadělil. Hledte, jak se stromové tíží ovoce prohýbají, jak to všude květe a se zelená, až je mílo na to se podívat.“

„Ba právě, milostslečno, že je. Ale ještě pěknější by ta zahrada byla, kdyby v ní tři věci byly.“

„A co by to bylo za věci? Povězte mi o nich!“

„Ó milostslečno! ty nejsou k dostání. Je to mluvící pták, živá voda a tři zlaté jabloně.“

„Něco takového snad ani na světě není, babičko?“

„Í je, ale žádný to nemůže dostat, protože je to na vrchu lidskému tvorů nepřístupném. Ale kdybyste to měla ve své zahradě, byla by desetkrát krásnější a z daleka široka by se chodili lidé na ni dívat.“

Růženka neříkala nic, ale pořád jí to leželo v hlavě a dlouho byla již babička zámek opustila, když Růženka ještě po zahradě chodila a neustále na ptáka, na vodu a na jabloně myslela. Tu přišli bratři z lovu domů; sestra jim běžela vstříc a hned jim to vypravovala. „Milí, zlatí bratříčkové! Kdybych ty tři věci dostala, zbláznila bych se radostí.“

„Jestli v tom celá tvoje blaženost záleží, tedy ti to zapatříme. Beztoho nás chtěl nebožtík otec poslat na zkušenu,“ pravil rychle čilý Jaroslav.

„A kdo bude sestru chránit?“ ptal se povážlivý Jaromír. „Na to jsi nepomyslel, hleď! Pročež zůstaň doma u sestry, a já sám na cestu se vydám.“

Tu teprv Růženka nechtěla bratry pustit a svých přeháhlených slov želela; ale bratři již od svého upustit nechtěli a konečně, rozhodnuvše mezi sebou, zůstali na tom, že Jaromír do světa půjde a Jaroslav že u sestry zůstane.

Za několik dní byl Jaromír na cestu přichystán. Když se loučili, dal Růžence perlový růženec a pravil: „Každý den se ten růženec pomodli; dokud půjdou zrna perlí jedno od druhého, budu zdrav, jak zůstanou při sobě, budu mrtev.“

S pláčem si pověsila Růženka drahou památku nad lože a s bratrem se rozloučila. Nyní byli s Jaroslavem sami. Za celý běh mladého věku ani půl dne jeden bez druhého nežil, což divu tedy, že se jim oběma po Jaromíru stýskalo a že jim scházel ve všech koutech. Den jak den se modlila sestra na perlovém růženci za bratra a vždy jí padalo zrnko za zrnkem. Dvacátý den ale, když ho vzala do ruky, tu zrna vázly a nechtěly živou mocí od sebe. I začala Růženka hořce plakat a naříkat: „Ach můj milý bratříčku! Ty jsi mrtev, a já nešťastná jsem toho příčinou!“

Tak bědovala, až k ní bratr přiběhl; dovědév se o příčině žalosti její, všemožně jí to vylouval, že tomu nemusí tak být, třebaš to byl bratr řekl. Ale ona si to nijak vyvrátit nedala, a slze jí po lícech jednou stokou tekly.

„Jsi-li spokojena, sestřičko, půjdu Jaromíra hledat,“ navrhl Jaroslav, neboť mu Růženčin žal srdce svíral.

„Jdi, můj zlatý bratře, jdi, já se budu za tebe modlit. Ze zámku se ani nehnu, a zůstanu zde mezi svými.“

Přistrojil se tedy Jaroslav na cestu. Když se s Růženkou loučil, dal jí nůž a řekl: „Tím nožem si krájej každý den chléb; dokud zůstane čistý, budu zdrav, až chytne rez, bude se mnou zle. Myslím však, že se i s bratrem zdrav navrátím.“

Růženka plakala a schovala milou památku do skříně. Jaroslav odejel a Růžence se nesmírně stýskalo. Den jak den krájela nožem chléb, ale nůž byl čistý, až do dvacátého dne. Tu jak spatřila Růženka rezivé skvrny, plakala ještě více než dříve: „Ó já nešťastná, co jsem to učinila, že jsem oba bratry zabila.“ Konečně když se utišila, umínila sobě, že půjde sama bratry hledat. Dost ji staří služebníci zrazovali, ale ona si nedala říci, ustrojila se do špatného šatu, vzala peníze a šla.

Dlouho chodila po světě, mnoho nesnází přetrpěla, ale na stopu svých bratrů nepřišla. Jedenkrát zabloudila v tmavém lese a nijakým způsobem cestu nalézt nemohla. Již jí počínalo být ouzko, kterak to asi bude, až přijde noc; tu spatří chaloupku a před ní starečka v poustevnickém oděvu. Potěšena spěchá k němu.

„Bůh tě žehnej, dcero sličná! Posad' se vedle mne, povím ti, kde bratry najdeš a jak je vysvobodíš.“ Těmi slovy vítal starc Růženku.

„A jak můžete, starečku, vědět, že své bratry hledám?“ ptala se Růženka podivného starce.

„Neptej se, panno, a poslechni mé rady. Tvoji bratři byli také u mne, ale oni se nezachovali, jak jsem jim přikázal, a proto také ptáka, vodu a jabloně nedostali, ale sami zkameněli, což se i tobě stane, jestli neuděláš, co ti řeknu.“

„Tedy oni zkameněli!“ vykřikla Růženka a zakryla si uslzenou tvář.

„Ano; ale budeš-li zmužilá, můžeš je vysvobodit. Zde máš zlatou kouli, hod' ji před sebe, a kam se bude kotálet, tam jdi za ní. Přijdete k jednomu vrchu, velmi vysokému, tam ti koule zmizí. Ty jdi zmužile nahoru, ale na žádnou stranu se neohlížej, ať se děje, co děje, ať slyšíš, co slyšíš. Jestli se ohlíďneš, zkameníš a skolíš se dolů k tvým bratrům, kteří u paty vrchu leží.“

„Ó já chci být poslušna vaší rady a nezhrozím se ničeho, ať mne potká cokoliv, jen abych své bratry vysvobodila.“

Vzala zlatou kouli, rozžehнала se s dobrým starcem, a hodivši ji na zem, šla za ní, kam se ona kotálela. Netrvalo to dlouho i vyšly z lesa; potom ji vedla kulička zelenými lukami až k jednomu vysokému vrchu a tam zmizela. Růženka vidouc u paty vrchu dva kameny, pomyslíla si hned, zdali to nejsou její bratři; i pustila se litostí do takového pláče, až jí srdce usedalo, pak se ale vzchopila a kráčela k vrchu. Sotva udělala deset kroků, tu se strhl tak přenáramný křik, že Růžence uši zaléhaly. Ale ona vzpomněla na slova starcova a kráčela neohroženě dále. Čím však více k vrchu přicházela, tím větší bylo vytí, řvání, štěkot, pískot, hřímání, ba všechny zvuky, které na světě jsou, se všech stran se ozývaly a shůry jako by desaterým hlasem někdo křičel: „Nechod' sem, nechod', já tě roztrhám!“ Růžence se vlasy hrůzou a strachem ježily, ale přece se neohlídla a šťastně až k vršku došla. Jak byla nahore, všechno přestalo a ona vešla do krásné zahrady; uprostřed prýštila se živá voda, v zlaté kleci visel mluvící pták a nedaleko stály zlaté jabloně.

Pták v zlaté kleci dal se do křiku: „Když jsi mne vydobyla, vezmi si mne, naber živé vody, utrhni si tři větve ze zlatých jabloní a pospěš odtud pryč, dokavad se zlá čarodějnice nevrátí. Až přijdeš pod vrch, postříkni zkamenělé bratry živou vodou a oni zase obživnou.“

S radostí vzala Růženka ptáka, nabrala vody, utrhla tři zlaté větve a pospíchala s vrchu dolů. Jak přišla dolů, postříkla zkamenělé bratry a ti v tom okamžení obživli. Tu bylo radosti, objímání a vypravování! Nato vzal každý jednu věc a všickni ubírali se nazpět. Přišedše do lesa, hledali chaloupku a poustevníka, ale toho tam nebylo. Žehnajíce jeho památku, šli z lesa a dostali se šťastně až domů, kde od svých služebníků s jásáním přijati byli.

Růženka si pověsila ptáka do pokoje a na jeho poručení vodu schovala, větve však vsadili každý jednu do zahrady. Za tři dni vzrostly krásné jabloně, i měli z nich nesmírné potěšení. Když se vrátili bratři s pole a Růženka si dům spořádala, vzala vřetenko a šla s bratry pod zlaté jabloně přísti. Tu listí nad nimi šumělo, zlaté vršky se k sobě skláněly a šeptaly si tichým váním tajemné báje. Ubohým sirotkům bylo teskno, toužili a nevěděli po čem!

Jedenkrát vyšli si bratři zase na lov; za stopou zvěře přišli tenkrát až na samé hranice a našli tam královské lovce, čekající na krále. Bratři chtěli zase odejít, ale tu přijel král s ostatní družinou a tázal se, odkud jsou ti statní mládenci.

Tito slušně před krále vstoupivše, pověděli, kdo jsou, spolu ho zvouce, aby jich panství svou přítomností poctil.

Od smrti Johančiny nebylo vidět úsměvu na tváři králově. Buďto seděl ve svém pokoji, anebo byl na lovu; on nešel nikam a nikoho k sobě nepozval. Divili se tedy dvořenínové, když pozvání bratrů s laskavou tváří přijal a druhý den k návštěvě ustanovil. Nato se vespolek rozloučivše, každý svou cestou odešel.

„Sestřičko Růženko!“ křičeli bratři, vracejíce se z lovu domů, z daleka na sestru. „Co ti povíme? Zítřa bude u nás král; kde co nejlepšího máš, to uchystej, abychom ho jak se sluší a patří uctili!“

„Že pak to je tak najednou,“ pravila Růženka starostlivým hlasem. „Ale to nic nedělá, nastavím noc a půjde to; zahanbit se nedáme.“

Hned se radili jak a co, Růženka běhala z kuchyně do špižírny, ze špižírny do komory, zase na dvůr, vydávala a poroučela, řídila tu i tam. Od největšího až do nejmenšího měl každý práce plné ruce. Konečně si vzpomněla Růženka, že se zeptá svého milého ptáčka, co by tak zvláštního králi udělala, aby z toho měl hodnou radost.

„Já ti povím,“ odpověděl ptáček, „až přijede, přiveďte ho do zahrady ke zlatým jabloním, a dříve mne s klecí na ně zavěste, já mu zazpívám tak krásnou písničku, že se radostí div nezblázní.“

Růženka zajásala a radostí po pokoji skákala, neboť věřila, co jí ptáček řekl; byl to rádce na slovo vzatý.

Celou noc žádný v zámku oka nezamhouřil, a jak Pánbůh den dal, trhaly se květiny, zdobily nimi pokoje a chystaly se tabule. K polednímu se bratři i Růženka skvostně přistrojili a očekávali krále. Netrvalo to dlouho. Se čtyřmi koňmi, s četnou družinou v celé slávě přijel do dvora. Bratři ho přivítali hned dole, a Růženka čekala nahoře. Když ji král spatřil, bodlo ho k srdci, aniž věděl proč. Bylo mu, jako by tu tvář již někde byl viděl, ten hlas slyšel, a přece věděl patrně, že tomu tak není. Vedli ho do skvostně přistrojené síně, z níž se šlo do zahrady. Po všelijakém rozmlouvání přistoupila Růženka ku králi a pravila:

„Milostivý pane! máme v naší zahradě tak vzácné věci, jakýchž snad v celé zemi nenajdete. Je-li líbo se na ně podívat, dovedu vás tam.“

S potěšením král vstana vzal Růženku pod ruku a kráčel s ní do pěkné zahrady. Když přišli ke zlatým stromům, zůstal král pln podivení stát a teprv po dlouhé chvíli ptal se, kdo ty skvostné stromy do země vsadil.

„Tvé děti je sázely, podvedený králi!“ ozval se hlas na stromu, „tvé děti, které ti Johanka porodila a které jí zlé sestry vzaly, po vodě pustily a psy místo nich podstrčily.“

Radost a žalost se střídala v prsou králových. Umdlén podepřel se o rámě Jaromírovo a třesoucí rety chtěly se ptát dítek, je-li to pravda, ale nemohly slova ze sebe vypustit.

„Ty bezbožný ptáčku!“ křičela Růženka na ptáka a strachem div neplakala. „Co jsi to zpíval, teď nám král snad leknutím umře.“

„Jen ho pokrop, ty královské poupátko! *On* je váš otec, nikoli nebožtík kníže, ten vás jen na vodě chytil a vychoval.“

Nyní se vrhly děti otci kolem krku a on je s pláčem k srdci přivinul.

„A kde je naše matka, otče?“ ptali se krále. Při té otázce bylo nebohému, jako by mu srdce ohnivými kleštěmi sevřel. Vypravoval dětem všecko od začátku až do konce.

„Nemějte žádnou starost!“ zkríkla náhle Růženka, „jen sedněme honem na koně a jedme k žaláři, já matku vzkřísím.“ Král hleděl na dceru jako u vyjevení, ale bratři již běželi, neboť vzpomněli hned na živou vodu. Jedním klušem jeli přes vrchy, luka a lesy až k žaláři, rozházeli zdi, a když matčinu mrtvolu našli, pomazala ji Růženka živou vodou, a Johanka stála před králem tak pěkná, jako před dvacíti lety. Jaká to nevýslovná radost pro krále a zase pro Johanku, když jí král všecko vypravoval, to si může každý pomyslit.

Potom se vrátili zpátky do knížecího zámku a drželi slavné hody, plesání a radování nebylo konce. Když se donesla pověst do královského zámku, zůstaly sestry Johanchiny jako omráčeny a rády by byly utekly, jenže nemohly, neboť poručil král, aby je čtyřmi voly roztrhali, dříve než se zpátky navrátí. To se také skutečně na nich vyplnilo.

Nyní žila královská rodina v samé rozkoši. Růženka chovala ptáka co drahý poklad, jenže do smrti více slova nepromluvil.